

ЕМАНЦИПИРАНА МАГИЯ

АО

TERRY PRATCHETT

EQUAL RITES

©Terry Pratchett 1987

**First published by Victor Gollancz Ltd,
in association with Colin Smythe Ltd, London**

cover illustration copyright © Josh Kirby

DISCWORLD® is a trade mark registered by Terry Pratchett

All rights reserved.

Тази творба е художествено произведение. Описаните имена, персонажи, места и случки са продукт на въображението на автора. Всички изказвания, случки, описания, информация и материали от всякакъв друг вид, съдържащи се в произведението, са само и единствено с цел забавление и не трябва да се разчита на тяхната точност, нито да бъдат правени опити да бъдат възпроизведени, тъй като това може да доведе до наранявания. Всички права запазени. Никаква част от тази книга не може да бъде ползвана или възпроизвеждана без изричното знание и писменото позволение на издателя.

ЕМАНЦИПИРАНА МАГИЯ

© Архонт – О, 2023

Всички права запазени.

Автор: © Тери Пратчет

Илюстрации: © Джош Кирби

Превод: © Владимир Зарков

Редактор: Весела Петрова

Коректор: Ива Анастасова

Предпечат: Студиото на А

Издател: Архонт – О

Английска, второ издание

ISBN 978-954-422-120-1

С благодарност към Нийл Геймън,
който ни даде назаем последния оцелял
екземпляр на *Liber Paginatum Fulvatum*,
както и гръмогласно „Здрасти!“ на всички
хлапета от Ваканционния клуб за
забавления „Х. П. Лъвкрафт“.

Бих желал да сме наясно,
че тази книга не е смахната. Само тъпите
рижи мацки от ситуационните комедии
през петдесетте години бяха смахнати.

Впрочем книгата не е и тъпа.

Това е история за магията – къде отива тя, а може би още по-важното е откъде идва и защо, макар да няма претенциите, че отговаря на всички тези въпроси или на който и да било от тях.

Но историята вероятно ще помогне да си обясним защо Гандалф тъй и не се ожени или защо Мерлин беше мъж. Защото освен всичко друго тя е за секс, макар и може би не от онзи атлетичен, търкалящ се вид, в който трябва да броиш крайниците и да делиш сбора, за да различиш участниците. Е, освен ако героите не престанат напълно да се подчиняват на автора. И това е възможно.

Но историята преди всичко е за един свят. Ето го. Гледайте внимателно, специалните ефекти са доста скъпички.

Отеква басов звук – дълбок звънящ акорд, в който се долавя намек, че брас секцията може да се включи всеки миг с фанфарен зов към Космоса, защото сцена е чернилката на пространството, където няколко звезди блещукат като пърхот по раменете на Бог.

Ето я, влиза в кадър над нас, по-голяма и от най-грамадния, неприятно настроен от оръжия звезден кръстосвач, какъвто би родило въображението на режисьор, чиито филми напомнят за цирк с три арени. Това е костенурка, дълга десет хиляди мили. Великата А'Туин, една от рядко срещаните астрокостенурки,

обитаваща Вселена, където нещата по-малко са такива, каквито са, и повече са такива, каквито хората си ги представят. Носи върху своята издълбана от метеорити коруба четири гигантски слона, те пък крепят на великанските си рамене огромното колело на света на Диска.

Гледната точка се завърта и целият свят се открива под светлината на своето мъничко слънце, което кръжи около него. Има континенти, архипелази, морета, пустини, планински вериги и дори мъничка ледена шапка по средата. Очевидно жителите на такова място не си падат много по теориите, че светът е къбовиден. Защото техният, обкръжен от океан, чиито води се леят неспирно в пространството, е кръгъл и плосък като някаква геоложка пица, само че без парченцата аншоа.

В подобен свят, съществуващ само защото боговете обичат да се шегуват, магията би трябвало да процъфтява. И сексът, разбира се.

Той крачеше в гръмотевичната буря и си личеше, че е магьосник. Отчасти заради дългото наметало и жезъла, покрит с резба, но преди всичко защото дъждовните капки спираха няколко стъпки над главата му и се изпаряваха.

Високите места из планините Овнерог бяха добри за гръмотевични бури – назъбени върхове, гъсти гори и малки речни долини сред толкова дълбоки урви, че докато дневната светлина стигнеше до дъното, ставаше време

да си ходи. Разпарцалосани облачета се лепяха около по-ниските зъбери под планинската пътека, по която магьосникът се хлъзгаше и тътрузеше. Няколко кози с очи като цепки го изгледаха с умерен интерес. На козите малко им трябва, за да се настроят любопитно.

Понякога пътникът спираше и мятеше тежкия си жезъл във въздуха. При всяко падане жезълът сочеше все същата посока. Магьосникът въздишаше, вземаше го и продължаваше да жвака нататък.

Бурята сякаш крачеше около възвишенията с нозе от светкавици, ревеше и ръмжеше.

Магьосникът се скри зад завоя и козите се заеха отново с мократа си паша.

Докато нещо друго не ги накара да вдигнат глави. Те се вцепениха, очите им зейнаха, ноздрите им се разшириха.

Кое то пък си беше направо странно, защото на пътеката нямаше нищо. И все пак козите го проследиха с погледи, докато и то не се отдалечи.

Имаше едно село, сгушено в тясна долина между стръмни гористи склонове. Не беше голямо и не биха го отбелязали на картата на планините. Едва личеше и на собствената си карта.

Всъщност беше от онези места, които съществуват само за да може някой да произхожда оттам. Вселената е осеяна с тях – закътани селца, брулени от ветровете градчета под безкрайния

небосвод, усамотени хижи из замръзнали планини. Единствената следа, която оставят в историята, е ролята им на невероятно обикновено място, където е започнало нещо твърде необичайно. И често нищо повече от малка паметна плоча не подсказва, че противно на всякакво гинекологично правдоподобие, някой се е родил на стената.

Мъгла се виеше между къщите, когато магьосникът мина по мостчето над придошлия поток и се запъти към селската ковачница, макар че двата факта нямаха нищо общо помежду си. Мъглата бездруго щеше да си се увива, защото беше опитна и превръщаше увиването в изящно изкуство.

Разбира се, ковачницата беше пренаселена, защото в нея можеше да се разчита на хубав огън и компания за размисъл. Неколцина селяни се облягаха из топлите сенки, но с влизането на магьосника се поизправиха в очакване и се помъчиха да си придадат интелигентен вид с неизменен неуспех.

Ковачът не изпитваше потребност да се държи чак толкова угоднически. Кимна на магьосника, както е редно между равни, или поне такава беше положението според самия него. В края на краищата всеки поне донякъде кадърен ковач не е чужд на магията... или така му харесва да си мисли.

Магьосникът се поклони. Заспалият до огнището бял котарак се събуди и се вторачи в него.

– Как наричате това място, господине? – попита магьосникът.

Ковачът вдигна рамене.

– Скапан Гъз.

– Скапан...?

– Гъз – повтори ковачът с тон, който предизвикваше събеседника му да си позволи нещо прекалено.

Магьосникът обмисли наученото.

– Име, зад което несъмнено е скрита някаква история. При други обстоятелства щях да я чуя с удоволствие. Но аз, ковачо, бих искал да си поговорим за вашия син.

– За кого от тях? – уточни ковачът.

Безделниците наоколо се изкискаха. Магьосникът се усмихна.

– Имате седмина синове, нали? И самият вие сте осми син?

Лицето на ковача се скова. Той изглежда другите селяни.

– Хайде, че дъждът май спира. Разкарайте се до един. Аз и...

Обърна се към магьосника с въпросително вдигнати вежди.

– Тъпан Пънски – представи се новодошлият.

– Тъй, аз и господин Тъпан Пънски имаме да си приказваме за туй-онуй.

Ковачът махна многозначително с чука и зяпачите се изсулиха един след друг, но докрай се озъртаха, в случай че магьосникът направи нещо интересно.

Ковачът издърпа две табуретки изпод широк рафт, извади бутилка от шкафа до бъчвата

с вода и наля от нея прозрачна течност в две съвсем мънички чашки.

Двамата се настаниха и се загледаха в мъглата, кълбяща се по моста. По едно време ковачът промъяви:

– Знам аз за кой син питате. Дъртата, дето бабува, вече е при жена ми. Ами да – осмият син на осмия син. Сетих се веднъж-дваж, ама не съм си блъскал главата над туй, правичката да си кажа. Брей, брей. Ще си имаме магьосник в семейството, а?

– Бързо схващате – похвали го Пънски.

Белият котарак скочи, примъкна се и се сви в скута му. Тънките пръсти го погалиха разсеяно.

– Брей, брей – повтори ковачът. – Магьосник в Скапан Гъз, а?

– Може би, кой знае – подхвърли Пънски. – Разбира се, ще трябва първо да постъпи в Университета. Нищо чудно да напредне бързо.

Ковачът огледа мислено идеята отвсякъде и реши, че много му допада. Сети се нещо.

– Я почакайте... Мъча се да си спомня какво съм чувал от баща си. Магьосник, който очаква да умре скоро, тъй да се каже, предава магьосничеството си на нещо като наследник, нали?

– Да. За пръв път чувам някой да го каже толкова сбито.

– Значи, вие... един вид ще умрете, а?

– О, да.

Котаракът замърка, когато пръстите го почесаха зад ухото. Ковачът май се притесни.

– Кога?

Магьосникът поумува.

– След около шест минути.

– О...

– Не го вземайте присърце. Да си призная, дори очаквам това с нетърпение. Чувал съм, че било напълно безболезнено.

Ковачът се замисли.

– От кого? – попита накрая.

Магьосникът се престори на глух. Взираше се в моста, търсеше издайническото завихряне в мъглата.

– Вижте сега... – подхвана ковачът. – Най-добре ми обяснете набързо как се отглежда магьосник, нали разбирате, щото из тия краища си нямаме магьосници и...

– Ще се уреди от само себе си – меко го прекъсна Пънски. – Магията ме доведе при вас и пак тя ще се погрижи за всичко. Обикновено така става. Плач ли чух?

Ковачът погледна към тавана. През плющето на дъжда по покрива различи звуците от чифт новички бели дробове, включени на пълна мощност.

Магьосникът се усмихна.

– Кажете да го донесат тук.

Котаракът се надигна и се загледа с любопитство към широкия вход на ковачницата. Когато ковачът се развика развълнуван към горния етаж, животното затупурка бавно по пода, мъркайки като едрозъб трион.

Висока белокоса жена слезе по стъпалата, притиснала до гърдите си вързопче, увито в

одеяло. Ковачът я отведе забързано при седналия магьосник.

– Но... – запъна се тя.

– Много е важно – внушително изрече ковачът. – Господине, сега какво да правим?

Магьосникът протегна напред жезъла си. Беше дълъг колкото изправен мъж и дебел почти колкото китката му. От горе до долу го покриваше резба, която май се менеше с всеки поглед на ковача към нея, сякаш не искаше да бъде видяна ясно.

– Детето трябва да го хване – заповяда Тъпан Пънски.

Ковачът кимна и заровичка във вързопа, докато напипа мъничка розова ръчица. Насочи я полека към дървото и пръстчетата стиснаха здраво.

– Но... – пак се обади акушерката.

– Всичко е наред, Бабо, знам какво върша. Тя е вещица, господине, не ѝ обръщайте внимание. Тъй – отдъхна си ковачът. – Сега какво ще стане?

Магьосникът не отговори.

– Ама какво остана да пр... – продължи ковачът и млъкна изведнъж.

Наведе се да погледне отблизо лицето на стареца. Пънски се усмихваше, но за смисъла на шегата всеки сам трябваше да си прави догадки.

Ковачът натика вързопчето обратно в ръцете на вбесената акушерка и колкото се може по-почтително измъкна жезъла от дългите бледи пръсти.

Изпита чудато мазно усещане като статичен електрически заряд. Самото дърво беше почти черно, но резбата леко светлееше и дразнеше очите, щом човек се опиташе да различи какво представлява.

– Е, доволен ли си сега? – сопна се акушерката.

– Ъ? Ами да. Тъй де. Що питаш?

Тя отметна края на одеялото. Ковачът погледна и преглътна тежко.

– Не... – прошепна. – Той каза, че...

– Че какво ли разбира такъв като него? – прихна Баба.

– Ама той каза, че ще бъде син!

– Момко, като гледам, не ти се е родил син.

Ковачът се плъсна тежко на табуретката и стисна главата си с длани.

– Леле, какво направих... – завайка се той.

– Даде на света първата жена магьосница – подсказа акушерката и изгука: – Ама кого си имаме тука?

– К'во? – сепна се ковачът.

– Не говоря на тебе, бе.

Сглупих – отбеляза глас, който нито един простосмъртен не би могъл да чуе. – Предположих, че магията си знае работата.

– МОЖЕ БИ Е ТОЧНО ТАКА.

– Ех, ако можех да направя нещо...

– **НЯМА ВРЪЩАНЕ НАЗАД. НЯМА** – натърти дълбок тежък глас, подобен на грохот от затръшната порта на гробница.

Безтелесната струйка, каквато сега представяваше Тъпан Пънски, се позамисли.

– Но тя ще срещне големи затруднения.

– В ТОВА, ИЗГЛЕЖДА, Е СЪЩИНАТА НА ЖИВОТА. ТАКА СА МИ КАЗВАЛИ. САМИЯТ АЗ НЯМА КАК ДА ЗНАМ, РАЗБИРА СЕ.

– Не може ли да се преродя?

Смърт се поколеба.

– НЯМА ДА ТИ ХАРЕСА. ПОВЯРВАЙ МИ.

– Аз пък съм чувал, че някои хора само с това си запълват времето.

– ТРЯБВА ДА БЪДЕШ ОБУЧЕН. ДА ЗАПОЧНЕШ СКРОМНО И ДА СЕ ИЗКАЧВАШ НАГОРЕ. НЯМАШ ПРЕДСТАВА КАКЪВ УЖАС Е ДА СЕ ОКАЖЕШ МРАВКА.

– Толкова ли е зле?

– ПРОСТО НЯМА ДА ПОВЯРВАШ. А С ТВОЯТА КАРМА И НА МРАВКА НЕ МОЖЕШ ДА СЕ НАДЯВАШ.

Бебето бе отнесено обратно при майката, а ковачът седеше и зяпаше унило дъжда.

Тъпан Пънски почеса котарака зад ушите и се замисли за живота си. Бе дълъг – едно от предимствата да си магьосник, затова успя да извърши премного постъпки, които невинаги харесваха и на самия него. Беше крайно време да...

– НЕ МОГА ДА СЕ МОТАЯ ТУК ЦЯЛ ДЕН – укори го Смърт.

Магьосникът сведе поглед към котарака и чак сега видя колко странно изглеждаше животинчето.

Живитетвърдерядко съзнават колко сложен изглежда светът за мъртвите, защото смъртта не само освобождава духа от усмирителната ризница на трите измерения, но и го откъсва от времето, което е само още едно измерение. Макар че котаракът, който се отъркваше о невидимите крака на Тъпан Пънски, несъмнено беше същият, седял в скута му само допреди няколко минути, нямаше съмнение, че той е и дребно котенце, и тлъст полусляп дъртак, и всички състояния между двете крайни. Наведнъж. Приличаше малко на бял морков с формата на котарак – трябва да се задоволим с това описание, докато хората не измислят подходящи четириизмерни прилагателни.

Костеливата ръка на Смърт леко потупа рамото на Пънски.

– ДА ВЪРВИМ, СИНКО.

– Нищо ли не мога да направя?

– ЖИВОТЪТ Е НА ЖИВИТЕ. ПЪК И ТИ Й ПРЕДАДЕ ЖЕЗЪЛА СИ.

– Да, няма спор.

Акушерката се казваше Баба Вихронрав. Беше вещица, което си е напълно приемливо в Овнерог. Тук никой не казва лоша дума за вещиците, особено ако иска да се събуди сутринта в същия вид, в който си е легнал вечерта.

Ковачът още се взираше мрачно в дъжда, когато тя слезе по стълбата и отпусна на рамото му ръка, на която имаше някоя и друга брадавица. Той вдигна глава.

– Бабо, сега какво да правя?

Ще – не ще, думите му прозвучаха умолително.

– А какво стори с магьосника?

– Отнесох го под навеса при дървата. Тъй добре ли е?

– Засега и това му стига – отсече вещицата. – Трябва да изгориш жезъла.

И двамата се озърнаха към тежкия жезъл, който ковачът бе подпрял в най-тъмния ъгъл. Почти им се привидя, че и той отвърна на погледите им.

– Ама нали е магически... – прошепна ковачът.

– Е, и?

– Ще гори ли?

– Не знам дърво, дето не гори.

– Не е много редно!

Баба Вихронрав затръшна голямата врата и се извъртя гневно към него.

– Я ме слушай сега, Гордо Смит! Не е редно да има и жени магьосници! Туй е магия, дето не подобава на жените, щото си е за магьосници – само книги, звезди и гуметрия. Тя за нищо на света няма да се оправи с нея. Пък и къде се е чуло и видяло жена магьосник, а?

– Нали има вещици? – колебливо отвърна ковачът. – И чародейки...

– С вещиците е друго! – сръза го Баба Вихронрав. – Туй си е магия направо от земята, не от небесата, а мъжете изобщо не я схващат. Колкото до чародейките... не ги бива повече, отколкото им се полага. Слушай какво ти казвам – просто го изгори тоя жезъл, погребей тялото и не издавай с нито думичка, че изобщо се е случило.

Смит кимна неохотно, отиде при наковалнята и разпали огъня с духалото, докато не се разхвърчаха искри. Върна се при жезъла.

– Изобщо не мърда!

От дърпането по челото му изби пот. Дървеният прът си остана неслужливо неподвижен.

– Я дай аз да опитам – намеси се Баба и го избута.

Чу се прашене, замириса на опърлена тенекия.

Смит изтича през ковачницата с леко скимтене към Баба, която се бе приземила с главата надолу до отсрещната стена.

– Добре ли си?

Тя облещи очи като разярени диаманти.

– Ясно... Тъй ще я караме, а?

– Кое ще караме? – смотолеви сащисаният Смит.

– Помогни ми да стана бе, тъпако! И ми донеси секира.

Гласът ѝ подсказваше, че ще е особено благоразумно да не възразява. Ковачът се разтършува трескаво сред боклуците в ъгъла и измъкна стара двуостра брадва.

– Тъй бива. Сега си свали престилката.

– Що? К'во ще правиш?

Смит вече изтърваваше нишката на събитията. Баба въздъхна отегчено.

– Заради кожата бе, идиот. Ще увия с нея дръжката. Няма да ме мине два пъти със същия номер!

Ковачът смъкна тежката кожена престилка и я подаде неуверено. Вещицата омота с нея

дръжката на брадвата и замахна веднъж-дваж за проба. После се примъкна като паяк в отблясъците от ревящите пламъци на огнището и с тържествуващо пъшкане стовари тежкото острие върху жезъла.

Щракане. Цвърчене като на пъдпъдък. Тропот.

И тишина.

Смит съвсем бавно вдигна ръка, като внимаваше да не мърда главата си, и докосна острието на брадвата. То вече не беше на дръжката. Бе се забило във вратата, отнасяйки мъничко парченце от едното му ухо.

Баба му се стори леко размазана от трептенето след удара по абсолютно неподлежащия на преместване предмет. Тя пък се бе втренчила в парчето дърво, което ръцете ѝ стискаха.

– Дддобббрре – запелтечи вещицата. – Щоммм е ттттъй...

– А, не – непреклонно се обади Смит, разтривайки ухото си. – К'вото и да си намислила, забрави го. Ще го затрупам с разни неща. Никой няма да го зърне. Остави го, туй е само някаква си пръчка.

– Някаква си пръчка ли?!

– Можеш ли да измислиш нещо по-добро? Ама без да ми отсечеш главата?

Тя се вторачи в жезъла, който май не я забелязваше.

– Е, не веднага – призна си Баба. – Само ми дай мъничко време и...